

оркестру та народних інструментів у Є. Станковича) слугує для передачі архаїчного, магічного колориту обряду, виводячи його з фольклористичної площини на рівень професійного мистецтва.

Харитон Колесник

ПСАЛЬМА «СВЯТА ВАРВАРА» ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ: ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТ

В лабіринті болючого сьогодення, коли Україна відстоює свою незалежність та суверенність, без постаті Олександра Кошиця (1875-1944) — геніального диригента та регента, композитора, музикознавця, фольклориста, послідовника Миколи Лисенка, важко у всій повноті уявити культурно-мистецькі процеси, які відбувалися в тогочасній духовній хоровій культурі України за її межами.

З нагоди 150-річчя від дня народження Олександра Кошиця у ювілейний 2025 рік в столиці України організовано цикл хорових концертів «Хоровий Собор Олександра Кошиця», де представлено П'ять Літургій митця у виконанні провідних хорових колективів²⁰.

Підкреслимо, що духовні хорові твори О. Кошиця в радянський період були під повною забороною і лише з проголошенням незалежності України, розпочинають відроджуватись на рідній землі. Дотепер у музичній науці не отримали належного висвітлення актуальні питання, в яких віддзеркалена паралітургічна хорова спадщина митця та, зокрема, її подальша виконавська доля й ревіталізація у ХХІ столітті. Зокрема, відомий запис десяти кантів та псалм в композиторській інтерпретації О. Кошиця, який здійснено понад десять років тому студентським хором Національної музичної академії України імені І. П. Чайковського під орудою Олександра Тарасенка, надає

²⁰ У тому числі – Хорова Капела «Дніпро» КНУ імені Т. Шевченка (диригентка Софія Трусенко), Хор національної опери України (диригент Богдан Пліш), Хорова капела Українського радіо (диригентка Юлія Ткач), Хор Київської православної богословської академії (диригент Олександр Тарасенко).

привід до наукового осмислення сучасних форм виконавської інтерпретації українського духовного співу.

О. Кошиць як спадкоємець і продовжувач культурно-громадської діяльності свого наставника М. Лисенка відкривав широкому загалу перлини українського духовного співу. Зокрема, у концертних виступах у якості диригента із Українським Національним Хором Північною та Південною Америкою.

Н. Калущка і Л. Пархоменко зазначають, що саме в період формування хорового репертуару до зазначених концертних подорожей, митець розпочав роботу над кантами та псалмами, серед яких лише чотири хорові композиції були апробовані та здобули популярність серед слухацької аудиторії (Калущка & Л. Пархоменко 2012 : 130).

У даній науковій розвідці пропонується до розгляду один з найпопулярніших духовних творів О. Кошиця серед закордонної публіки — псалма «Свята Варвара» (1920), композиторська інтерпретація якої досі не поставала предметом окремого вивчення з точки зору її виконавського осмислення, що обумовлює актуальність теми дослідження. У виконавській інтерпретації²¹ властивим є збереження єдиної манери звукоутворення, що відповідає характеру *Maestoso*. Ведучим принципом у формотворенні постає чергування наспівного *legato*, *non legato* та *staccato* (під час унісонного викладу «Отець її не злюбив»). Привертає увагу дотримання ритмічної синхронності у єдності з наспівною кантиленою та злагодженість тембрального ансамблю під час постійної зміни розміру кожної строфи (3/4 та 6/4), темпових заповільнень та динамічних контрастів (*p-mf-f-ff*);

Отже, тема запропонованої наукової розвідки залишається актуальною та необхідною у музикознавстві та хоровому виконавстві сьогодення.

²¹ Запис 2010 року псалми «Покой Благодать» Олександра Кошиця студентським хором Національної музичної академії України імені І. П. Чайковського під орудою Олександра Тарасенка: <https://youtu.be/kXIVnGyGbOU?si=v1CtZqkUeW55DuQV>

Список використаних джерел:

- Бенч-Шокало, О. (2002). *Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції*. Київ : Український Світ.
- Калуцка, Н. & Пархоменко, Л. (2012). *Олександр Кошиць: мистецька діяльність у контексті музики ХХ сторіччя*. Київ : Фенікс.
- Кошиць, О. (1970). *Релігійні твори* [Ноти] (за ред. З. Лиська). Нью Йорк : Видавництво ім. З. Лиська.

Ірина Колодій, Ярослава Топорівська

ПРОФЕСІЙНА РЕАЛІЗАЦІЯ ОЛЕГА СМОЛЯКА ЯК ДИРИГЕНТА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО КРАЮ

Хорова культура є невід’ємною складовою мистецького життя України, а її розвиток значною мірою залежить від діяльності талановитих диригентів, здатних поєднати професіоналізм, творчу індивідуальність і педагогічну майстерність. На Тернопільщині вагоме місце у розвитку та популяризації хорового мистецтва посідає Олег Смоляк — вчений у галузі музикознавства та фольклористики, диригент, педагог, культурно-громадський діяч. Його професійна реалізація є яскравим прикладом натхненної праці та відданості мистецьким традиціям краю.

Олег Смоляк народився 1 жовтня 1950 року в селі Настасів на Тернопільщині. Музичну освіту здобув у Тернопільському музичному училищі імені Соломії Крушельницької та Львівській консерваторії імені Миколи Лисенка.

Із третього курсу навчання в консерваторії Олег Степанович почав працювати керівником львівських аматорських хорових колективів, зокрема вокального жіночого ансамблю заводу «Автонавантажувач», хору факультету іноземних мов Львівського державного університету імені Івана Франка та чоловічого камерного хору Локомотиворемонтного заводу, робота з яким стала своєрідним іспитом для майбутньої професійної діяльності молодого диригента (Смоляк, 2020).

У 1968–1989 роках Олег Смоляк працював учителем музики в Настасівській ЗОШ, а також художнім керівником та хормейстером